POKROK ZÁPADU

Založen 1871. Omaha, Neb., ve středu, dne 28. srpna 1907. Ročník XXXVII.--Číslo 5.

State Historical Society

Zprávy americké.

Stávka telegrafistů.

Veškerý zájem americké veřejnosti zabrala nyní stávka telegrafistů. Od Pacifiku až po Atlantický oceán, od Kanady až po Mexico, všichni telegrafisté jsou na stávce. Že tato stávka, bude-li dlouho trvati, bude na škodu obchodu Spoj. Států, není třeba ani podotýkati. Ve Spoj. Státech jsou dvě velké telegrafické společnosti, Western Union a Postal Telegraph Co. U obou těchto společností telegrafisté zahájili stávku. Pokus unie telegrafistů, aby na stávce podíleli se i telegrafisté, zaměstnaní při železnicích, selhal. Pokus tento zmařily prý dráhy samy, přerušivše veškeré styky s Western Union Co. Společně s telegrafisty vyšlo na stávku 700 zaměstnanců chicagského masného trustu a 200 dělníků u Standard Oil Co. American Telephone and Telegraph Co. uvolila se dáti svým zaměstnancům 25 procentní přídavek. Telegrafisté chtějí za své požadavky pracovati do posledního vzdechu. Mnozí domnívají se, že se jim dostane podpory od unie železničních telegrafistů a od American Federation of Labor.

Prudké bouře.

Při náhlé a hrozné bouři, doprovázené silným lijákem, která snesla se nad Chicagem dne 19. srpna v 6 hodin večer, jedna žena zemřela strachem, několik osob bylo poraněno během paniky na pouličních kárách a třináct domů bylo bleskem zapáleno. Paní Mary Lynchová, žena, která zemřela, podlehla v dřevěné chatrči, postrašena jsouc k smrti blýskáním. Když bouře nejvíce zuřila, dva muži překotili se do vod jezera Michigan s malou loďkou, ale byli zachráněni. — Bouře byla všeobecná po celém severozápadě a spojená s mrazíkem ráno, způsobila dosti značných škod na polní úrodě. Mráz uhodil v Havre, Mont., a snad navštívil také jiná místa. Následkem silných větrů a stávky telegrafistů drátová komunikace byla nejistá a plný dosah škody na kanadské polní úrodě není dosud znám. Vichřice kácela telefonní a telegrafní dráty v okolí St. Paul a když stihla Chicago v 6 hodin večer, hnala se rychlostí 42 mil za hodinu, zatím co déšť lil se v proudech. Z Lake Independence, letního sídla v severní Minnesotě, došla zpráva, že tam poraněn velký počet osob a pobořeno asi tucet dřevěných domků. V Minneapolis poraněno rovněž několik osob.

Veliké opravy v poštovnictví.

V minulých dnech dlel hlavní poštmistr Spojených Států Mayer u Roosevelta v Oyster Bay. Vedle jiných důležitých záležitostí projednávány byly i záležitosti, jež týkají se poštovní dodávky. Není vyloučena možnost, že budou v Americe zavedeny různé novoty, jako posílání i větších balíků poštou, založení poštovních spořitelen a jiné. President o zamyšlených opravách těch vyslovil se následovně: "V mém poselství do kongressu navrhnu, aby pošta mohla dopravovati balíky menší deseti liber a zdálo-li by se to mnoho, pět liber mohlo by býti hranicí. Doprava malých balíků poštou nejen že by byla výhodou pro každého, ale pošta měla by z ní značný zisk. Zároveň navrhnu zavedení poštovních spořitelen, které by byly pro obyvatelstvo velkou výhodou. Nejsem proto, aby poplatek v některé poštovní třídě byl zvýšen, naopak činím plány k tomu, aby s takovými zeměmi, s nimiž máme obchodní spojení, jako s Anglií, Francií a Německem, byla uzavřena smlouva, aby snížen byl poštovní poplatek z 5 centů na 2 centy. K tomuto snížení poštovního poplatku není třeba souhlasu kongressu, nýbrž dohody mezi vládami interessovaných krajin. Přítomně dopravuje se pošta z břehů Atlantických ku břehu Pacifiku a to je přece značná vzdálenost. Myslím, že cena poštovní známky ve Spojených Státech, v Anglii a podobných zemích, nemusela by býti větší, nežli 2 centy. Dále máme v úmyslu zařiditi automatický prodej poštovních známek a dopisnic. Nynější prodej známek nevyhovuje, když vedle pošty možno tyto obdržeti jen z milosti obchodníka. Mimo to přemýšlíme i o tom, zda by se i po osmé hodině večerní nemohly listy a dopisy roznášeti. Toto by zajisté pro každého bylo velkou výhodou." — Jak z výše uvedeného vidno, vláda skutečně pomýšlí na důkladné reformy v poštovnictví. Mnohé z toho, co nyní vláda uvésti hodlá v život, již dávno existuje v Evropě a velmi dobře prospívá.

Zdražení hospodářských strojů.

Obchodníci hospodářskými stroji, farmerskými vozy, rozmetači mrvy a pod. budou v brzku vyzváni, aby oznámili svým odkupníkům zvýšení cen. Ve skutečnosti mnozí vyrabitelé ceny již zvýšili a spotřebovatel může se na to připraviti, poněvadž se tomu nelze vyhnouti. V nedávné schůzi vyrabitelů hospodářských strojů bylo o věci té rokováno a zvýšení cen výrobků uznáno za nutné z následovních důvodů: "Vyrabitelé hospodářských strojů koupili pro svou potřebu více než 100,000 ton železa a oceli v tyčích i formovaných. Cena, již zaplatili za suroviny pro příští rok, jest asi o 10 procent vyšší než byla před rokem. Surové železo, tyče spojovací, šrouby hlavaté, matice šroubové, kotouče, šroubky a skutečně téměř vše, spadající ve výrobu hospodářských strojů, vstoupilo v ceně od 10 do 15 procent pro dodávku v roku 1908. Dříví, zvláště dubové a bílé ořechové, vstoupalo v ceně stále po několik minulých let. Průměrné zvýšení ceny pro rok 1908 proti 1907 nebude daleko od $10.00 za tisíc stop. Vozové kotouče a špice zvýšeny byly v ceně pro rok 1908 od 10 do 20 procent. Vyrabitelé shodují se prý v náhledu, že jsou oprávněni k lepším cenám; ve skutečnosti jest jim prý úplně nemožno prodávati své výrobky za nynější ceny. Hospodářské stroje nedržely krok se zdražováním surovin. Vysoké ceny surovin a nízké ceny, za jaké byly hospodářské stroje prodávány, byly příčinou, že se vyrabitel nepodílel na všeobecném blahobytu, jakému se těšila tato země. Obchodník surovinami a spotřebovatel sklidili veškerý benefit. Rolník se těšil nejvyšším cenám, jaké kdy získal pro svůj kapitál v obchodě. V těchto dobách prosperity, kdy všechny farmerské výrobky prodávají se za vysoké ceny, jest zajisté nutno pro farmera, aby měl moderní stroje, čímž by zmenšil výrobní výlohy na míru nejmenší a vypěstoval největší možnou úrodu. Farmer, který koupí stroj letos a příští rok za cenu o 10 až 15 procent vyšší, může býti ujištěn, že zvýšení to jest oprávněné. Zdá se, že není nijaké vyhlídky na poklesnutí cen surovin, naopak, v oboru tomto jeví se býti situace nanejvýš vážnou. Velká výroba přivodila nutný následek, že vyrabitel musí nakupovati své suroviny na šest měsíců až celý rok napřed, aby byl jist, že je bude míti v čas, kdy jich bude zapotřebí. Proto byl vyrabitel nucen učiniti své objednávky pro spotřebu v 1908 a koupiv suroviny, pošinul záležitost do stavu takového, že to nyní vypadá, jakoby zvýšení cen mělo potrvati při nejmenším osmnáct měsíců, a když se vše vezme v úvahu, není než jen spravedlivé, aby farmer platil maličko zvýšené ceny, když je o to žádán, ježto ceny hospodářských strojů jsou jen o maličko vyšší než byly tehdy, když se korna prodávala za 25 až 30 centů buši."

Politické credo kandidáta presidentství Tafta.

Ministr války William Howard Taft, republikánský kandidát pro úřad presidentský, dlel v minulých dnech v Columbus, O., a zde před shromážděnými republikány z celého státu Ohia řekl své politické credo. Mělo se za to, že Taft ve své řeči útočiti bude na senátora Fornkera, svého velkého protivníka, ale nestalo se tak. Taft jej úplně ignoroval a nezmínil se o něm ani slovem. Taft vychvaloval velmi presidenta Roosevelta a dle jeho výpovědí mohlo by se soudit, že kdyby Roosevelt znovu kandidoval, Taft ochotně by mu ustoupil a vzdal se kandidatury ve prospěch jeho. Tafta představil shromáždění guvernér státu Ohio Harris, jako budoucího presidenta Spojených Států. Toto představení Tafta vyvolalo veliký potlesk. Taft ve své řeči pochválil jednání Rooseveltovo. Odporučil revisi celního zákona na základě ochranných zásad. Dále navrhoval změnu mezistátního obchodního zákona, tak aby byl účinnější. Vyjádřil se, že trusty a obchodní sdružení, pokud jsou správně spravované, nejsou zlem, ale dobrem. Leč nespravedlivá konkurence a přijímání rebat trusty vyžaduje vynesení zákona, který by měl za účel obmezení tohoto zla. Taft ve své řeči často citoval výpovědě W. J. Bryanovy a vyvracel je různými argumenty. Snažil se dokázat, že mezi politikou Rooseveltovou a Bryanovou je veliký rozdíl.

President proti trustům.

V Provincentown, Mass., pokládán byl v minulých dnech základní kámen k pomníku Otců Poutníků z r. 1620 a jako hlavní řečník pozván president Roosevelt. Řeč jeho očekávána byla s velikým zájmem a zvědaví lidé nebyli zklamáni. President opět překvapil růzností svého prohlášení a otevřenosti svého stanoviska. Stručně pravil asi toto: "V poslední době je velká tíseň na burse, jak u nás, tak v cizině. Mnoho z toho svádí se na spolkovou vládu, která vystupuje různě proti velikým korporacím, jež přestupují zákon. Možná, že do jisté míry je to pravda, ale ať je nebo není, ujišťuji, že to na vládní politice nic nezmění. Dokud budu ještě v úřadě — a to je osmnáct měsíců — dotud budu zákon prováděti s krajní přísností. Budu vystupovati bezohledně proti bohatým lidem, kteří zákon přestupují. Ve věci té nemůže nastati žádná úleva a také nenastane. Kdo zákonů poslouchá, nemá se co báti. Během poslední doby dostal jsem celé haldy dopisů, rad a pokynů, žádajících, abych ulevil a od stíhání ustál. To je všecko marné. Zákony se provádětí musí a budou. Uvidíme, kdo bude v této zemi vládnouti, zdali lid, zastoupený vládou, kterou si zvolil, nebo několik bezohledných, drzých lidí, kteří požívají v rozmáhání svého bohatství zvláštní ochrany zákona proto, že jsou spolčeni v korporace." — V dalším vykládal president, že stíhání soudní obráceno bude více proti jednotlivcům a náčelníkům složených trustů nežli proti korporacím samým. Bude stejně vymáhán trest vězení jako peněžitá pokuta. Je to ovšem těžké, neboť naše zákony nejsou dle toho upraveny, ale přece to půjde. Ostatně zákony se musí doplniti, hlavně zákon o zodpovědnosti zaměstnavatelů. Ku konci ujišťoval president, že se lidé nevinní, lidé, kteří poslouchají zákonů a ti boháči, kteří si ku svému jmění pomohli poctivým způsobem, nemusí ničeho se báti a žádnému stíhání vystaveni nebudou.

Rockefellerovy náhledy o situaci.

John D. Rockefeller pozval k sobě zpravodaje několika předních časopisů a sdělil s nimi náhled o finanční situaci v zemi. Dle jeho náhledu jsou vyhlídky do budoucnosti značně černé. Nastane prý krise, která na celou zemi těžce dolehne, bude bída, nedostatek práce a hlad. Rockefeller prohlásil: "Vládní politika proti velkým korporacím v této zemi může míti jen jeden veliký následek a sice zkázu, finanční tíseň a zmatek. Měli jsme v těchto dnech na bursách dost veliký zmatek následkem toho, že soud uložil značnou pokutu korporaci, která má obmezený počet akcionářů. Mělo to za následek ztrátu důvěry, klesání cen a všeobecnou paniku. Časopisy měly o tom plno zpráv a všechny přičítaly to výše zmíněné příčině. Představme si nyní, co se stane, až vláda podobným způsobem zakročí proti celé řadě korporací jiných, které mají na miliony akcionářů po celé zemi a v kterých mají uloženy peníze vdovy a siroty. Všechno se zhorší dvojnásobně. Dnes nalézáme se v takovém postavení, že každých pět minut můžeme se dočísti o tom, jak vláda zahájila nějaký nový soud proti korporacím, nebo že uložena byla zase velká pokuta. To může obchod dohnati na úskalí, na kterém se všechno ztroskotá. Důvěra se ztrácí a důvěra je přece základem obchodu. Dokud je důvěra, do té doby nemůže nic vývin obchodu zastavit. A když není důvěry, tu každý člověk zamyká své peníze a nechce jich do žádného podniku vložit. Nepotřebuji novinářských zpráv, abych mohl si učiniti úsudek o situaci. Stojím dost vysoko, abych mohl viděti i jiným směrem. Vím že železnice ve Spoj. Státech nemohou získati vypůjčku peněz na delší dobu. Dříve dostávaly velké půjčky na osm i deset roků. Nyní vezmou rády, co se jim nabídne na dobu krátkou. Já jsem již z obchodu venku a nic se mne netýká. Hovořím však v zájmu celku."

Proč vojáci z vojny utíkají.

Jenerál major Greely, velitel severní divise armády prohlašuje ve své výroční zprávě, že všeobecným náhledem důstojníků i poddůstojníků jest, že špatná strava, malý plat a pak zrušení kantinů zaviňuje většinu desercí. Co zrušen kantýn, kdež voják si mohl koupiti pivo doma, povstalo kolem každé vojenské reservace mnoho nepřestných doupat, kdež vojáci obyčejně propijí měsíční výplatu skoro najednou. V mravním ohledu to jde prý s kopce. Greely navrhuje zvýšení platu pro vojsko, odvod na pět roků a navrácení kantýn. A když posledního by se nedosáhlo, tak je pro zapovězení opojných nápojů také jiným zřízencům vládním, nejen vojákům. Že kantýn opilství zmenšoval, ukazuje se prý nyní se stejnou jasností, jako že jeho zrušení všechno pohoršilo, ačkoliv se slibovalo od toho veliké polepšení. — Také radí ku značnému přídavku důstojníkům, protože nynější plat jim nevystačuje, a najdou si brzy zaměstnání výnosnější. Za takových okolností budou důstojníky pouze peněžní aristokraté, pro zábavu. Co se týče stravy, o té myslí, že ačkoliv jest postačitelná a výživná, amerického vojáka neuspokojuje. V Evropě jest voják značně lépe stravován ku příkladu lépe nežli venkovan; v Soustátí jest tomu naopak.

Jak krajan lupiče napálil.

Kdyby chicagští lupiči při každém zákazníku tak pochodili, jako u Čecha Jaroslava Koukola ze Spring ulice, tu by záhy musili ohlásiti úpadek a chytiti se jiného řemesla. Koukol byl již jednou přepaden a zkušenostmi tak poučen, nosil u sebe slušný závitek konfederačních bankovek, které zvláště při večerním světle nejsou od pravých k rozeznání. V noci na neděli, když se vracel z města, kde jest zaměstnán v restauranta, napaden byl na 17. a Halsted ul. dvěma lupiči, kteří vystoupili z uličky a namířenými revolvery ho vyzvali, aby dal ruce vzhůru. Koukol uposlechl a lupič prohledal mu kapsy a skutečně našel v kapse u vesty závitek peněz; zastrčil je do kapsy a pak kázal přepadenému jíti a neohlížeti se. Najednou dostal lupič nápad velkomyslnosti, nebo radost nad značnou kořistí, zavolal Koukola zpět a pravil: "Aby jsi neřekl, že jsme tací špínové, kteří jen béřou a ničeho nedávají, tak tu máš a vezmi káru anebo vypij jednu dobrou na naše zdraví." A s těmito slovy doručil přepadenému stříbrný půlák. To se rozumí, že Koukol peníze sebral a pelášil domů, aby se dostal z dosahu lupičů dříve, nežli spozorují, jak byli napáleni. Že lotři dělali asi velice dlouhé obličeje, když se o kořist dělili, netřeba připomínati.

Z Hlavní Úřadovny ČSDPJ.

Ctěným spolkům a členům Č. S. D. P. J.

V posledním čísle orgánu oznámili jsme, že br. předseda Tyra vyrovnal nedorozumění mezi předsedou a tajemníkem jistého čísla. Leč nedorozumění to dosud vyrovnáno nebylo, nýbrž rozepře stala se větší, jak jsem vyrozuměl z dopisu, který zaslán byl dne 14. t. m.

Na základě dopisu toho br. pokladník Skok a já požádali jsme br. předsedu, by sem přijel, abychom o celé této věci osobně společně poraditi se mohli. Chceme, aby roztržka tato co možno nejsprávněji vyrovnána býti mohla. Br. předseda dosud však nepřijel a rovněž ani čárky neposlal.

Odkládal jsem s dopisem do orgánu, ale včera, dne 21. srpna, stížen byl jsem nemocí a nyní nalézám se pod lékařskou dohlídkou. Z těchto příčin není mně možno psáti dopis obšírnější a prosím et. členstvo za prominutí, že tak brzy končím.

V Lásce, Bratrství a Svornosti

Franta A. Krch,
tajemník.

Omaha, Neb. — Dne 7. září odbývá spolek Pokrok, č. 21 ČSDPJ., na oslavu výročí založení skvělý ples s programem a všichni členové jsou žádáni, aby svorně starali se o jeho zdar. Pořádající výbor vykonal vše, co bylo mu možno a nyní záleží i na ostatních, aby i oni přiložili ruku k dílu. Pořádající výbor doufá pevně, že tento první ples náš bude hojně navštíven a že vedle morálního úspěchu bude míti i uspokojivý úspěch finanční. Nuže, chutě k dílu. Pořádají výbor.

* Dne 19. srpna vydal se na cestu kolem světa sekretář války Taft. Na cestě své ku pacifickému pobřeží bude na několika místech řečniti.